

KSO

DERDE GRAAD

**OPTIES :
MUZIEK
WOORDKUNST - DRAMA**

VAK

KOORZANG

1 U / WEEK

KU - a

**97065
(vervangt deel van 93245)**

INHOUDSTAFEL

Lessentabel	2
Specifieke Visie	4
Beginsituatie	5
Specifieke Beginsituatie	
Algemene Doelstellingen	6
Specifieke Doelstellingen	
Leerplandoelstellingen en leerinhouden	7
Minimale Uitrusting	8
Pedagogisch-didactische wenken en didactische middelen	9
Evaluatie	10
Bibliografie	12
A. Literatuur i.v.m. koorleiding en koorstemvorming	
B. Lied- en koorbundels	
C. Vlaamse centra waar koorliteratuur te vinden is	

LESSENTABEL

Derde graad - Optie Muziek

Godsdiensten / N.C. Zedenleer	AV	2
Nederlands	AV	4
Frans	AV	3
Engels	AV	2
Wiskunde	AV	2
Geschiedenis	AV	2
Aardrijkskunde	AV	1
Lichamelijke Opvoeding	AV	2
D/SP/I/R	AV	2
Fysica	AV	1
Biologie	AV	1
Hedendaagse dans	KV	1
Algemene Muziekleer	KV	5
Muziekethetica	KV	1
Instrument	KV	2
Koorzang	KV	1
Muziektheorie	KV	1
Kunstgeschiedenis	AV	1
Samenspel	KV	1/2
Algemene Verbale Vorming	KV	1/0

Optie:Woordkunst-Drama

Godsdiensten / N.C. Zedenleer	AV	2
Nederlands	AV	4
Frans	AV	3
Engels	AV	2
Wiskunde	AV	2
Geschiedenis	AV	2
Aardrijkskunde	AV	1
Lichamelijke Opvoeding	AV	2
D/SP/I/R	AV	2
Fysica	AV	1
Hedendaagse dans	KV	2
Toneel	KV	3
Algemene Muziekleer	KV	1
Muziekethetica	KV	1
Koorzang	KV	1
Kunstgeschiedenis	AV	1
Voordracht en Welsprekendheid	KV	2
Zang	KV	½
Creatief Musiceren	KV	½
Audiovisuele Vorming	KV	3

36 uur

SPECIFIEKE VISIE

Het verder toepassen en vervolmaken van de verworvenheden op koorgebied door gebruik te maken van een musiceervorm die de leerling toelaat zijn kunnen en zijn aanpassingsvermogen in groepsverband verder te stimuleren en dit ter voorbereiding van het hoger kunstonderwijs.

BEGINSITUATIE

Dit leerplan Koorzang sluit aan op het tweede leerjaar van de tweede graad kunstsecundair onderwijs.

Kunnen als regelmatige leerlingen worden toegelaten tot het eerste leerjaar van de derde graad:

- de regelmatige leerlingen die het tweede leerjaar van de tweede graad van het algemeen, het technisch of het kunst-secundair onderwijs met vrucht hebben beëindigd;
- de houders van het getuigschrift van de tweede graad van het secundair onderwijs, uitgereikt in het algemeen, het technisch of het kunstonderwijs door de examencommissie van de Vlaamse Gemeenschap, onder de volgende voorwaarde:

- gunstig advies van de toelatingsklasseraad.

- de regelmatige leerlingen die het tweede leerjaar van de derde graad van het Beroepssecundair Onderwijs met vrucht hebben beëindigd, en houder zijn van het door de Vlaamse Gemeenschap uitgereikte getuigschrift van de tweede graad van het secundair onderwijs.

Specifieke beginsituatie

Dit leerplan koorzang sluit aan op het 2de leerjaar van de tweede graad van het kunstsecundair onderwijs.

De leerlingen moeten in staat zijn, na een inlooperperiode van maximaal één maand, een homofoon koorwerk van gematigde moeilijkheidsgraad in groep uit te voeren. Een eenstemmig volkslied of een canon mogen na instudering geen problemen meer opleveren.

ALGEMENE DOELSTELLINGEN

Het koorzingen als totaalvorm van musiceren verder verfijnen door esthetische en technische uitdieping .

Een enthousiaste beleving en een zo hoog mogelijk stemniveau als voorbereiding op het hoger kunstonderwijs kan als einddoel van deze derde graad worden vooropgesteld.

LEERPLANDOELSTELLINGEN EN LEERINHOUDEN

De leerlingen kunnen:

- het gehoor verfijnen;
- een notenbeeld analyseren;
- een gevarieerd aanbod van genres en stijlen uitvoeren in groepsverband.

De opleiding tot koorzanger

Veel aandacht zal nog steeds gaan naar de ontwikkeling van het gehoor (intonatie en harmonisch gevoel), melodie- en ritmegevoel, tekstuitspraak en -articulatie, inzicht in de relatie tekst/muziek, analytisch inzicht.

Repertoirevorming

- éénstemmige liederen (a capella - met begeleiding)
- eenvoudige vormen van meerstemmigheid (tonica-dominant begeleiding, bourdon, ostinatogebruik)
- canons
- quodlibets
- enkele spreekkoren
- homofone koorcomposities
- polyfone koorcomposities

Men dient te streven naar een zeer gevarieerd aanbod waarbij verschillende stijlen en genres vertegenwoordigd zijn.

Het geheel kan instrumentaal begeleid worden.

MINIMALE UITRUSTING

- Een voldoende ruim lokaal met een goede akoestiek, dat stijlvol en sober aangekleed is, zodat het een rustige repetitiesfeer toelaat.
Het lokaal moet goed verlicht en verlucht kunnen worden en het moet vrij zijn van storende (buiten)geluiden.
- Afzonderlijke stoelen die een correcte houding toelaten bij het zingen.
- Goed onderhouden en gestemde piano.
- Dirigeerlessenaar.
- Trede voor de dirigent.
- Kwalitatief goed muziekbord en gewoon bord.
- Kasten om het materiaal in op te bergen.

PEDAGOGISCH-DIDACTISCHE WENKEN EN DIDACTISCHE MIDDELEN

- Laat tijdens de koorrepetitie de leerlingen ook nu en dan eens rechtstaan.
- Eventuele begeleiding kan gebeuren met piano, instrumentaal ensemble of Orff-instrumenten.
- Vergeet niet dat het zingen op klanklettergrepen een verantwoorde oefening is.
- Vermits alle muzikale stijlen aan bod kunnen komen, dient ook de muziktaal van nu kansen te krijgen.
- Het opnemen van spreekkoren in het jaarprogramma wordt aanbevolen, vooral in de optie "Woord/Drama".
- Als de leraar oordeelt dat het wenselijk en mogelijk is, kunnen ook vormen van eigentijdse ontspanningsmuziek worden aangeboden.
- Composities van Vlaamse componisten mogen niet ontbreken.
- Soms is bewuste coördinatie met muziekethetica mogelijk.
- Jaarlijks worden ten minste vijf eenstemmige liederen ingeoefend.
- Volksliedbewerkingen mogen uiteraard niet ontbreken.
- Zelfs wanneer er weinig muziektechnische kennis aanwezig is (bijvoorbeeld bij de leerlingen van de optie "Woordkunst/Drama"), moeten de leerlingen in het bezit zijn van de partituur.
- Het uit het geheugen zingen moet worden gestimuleerd.

Tijdsinvestering

De tijd om dit leerplan te realiseren werd berekend op 25 lesweken per jaar. Hierin is ook ruimte voorzien voor de persoonlijke inbreng van de leerkracht en de mogelijkheid om deel te nemen aan projecten.

EVALUATIE

- a) Het is logisch dat veel belang dient gehecht aan het aspect "dagelijks werk".

We bedoelen onder meer:

- aandacht
- medewerking
- discipline
- inzet
- het zelfstandig voorbereiden van de stempartij
- zorg voor het koormateriaal

- b) Eigenlijke proef - Woordkunst-Drama

Door middel van deze proef worden volgende aspecten geëvalueerd:

- Het zelfstandig kunnen uitvoeren van een eenstemmig lied, of samen met andere leerlingen (bv. in trio of kwartet) een canon of quodlibet.

Eigenlijke proef - afdeling muziek

in kwartet bezetting op tekst uitvoeren van een moeilijk homofoon koorwerk of een gematigd moeilijk polyfoon koorwerk. Daarbij wordt gelet op intonatie, tekstuitspraak, adem- en stemgebruik.

- c) Geïntegreerde proef Woordkunst-Drama

De geïntegreerde proef omvat alle kunstvakken: toneel, voordracht, dans, muziek, audio-visuele kunsten. De vorm is meestal een toneelstuk waarin de andere kunstvakken als aanvulling van "scènes" ingepast worden.

Voor muziek betekent dit:

- teksten muzikaal-creatief verwerken;
- inschakelen van liederen, samenzang, eenstemmig en meerstemmig, opzoeken van achtergrondmuziek e.d.m.

Koorzang kan ook aangewend worden door de optie Muziek.

BIBLIOGRAFIE

A. Literatuur i.v.m. koorleiding en koorstemming

Behrmann M.

Chorleitung. Probentechnik.
Neuhausen-Stuttgart. Hänssler-Verlag

Ehmann W. e.a.

Handbuch der chorischen Stimmbildung.
Kassel-Basel-London. Bärenreiter

Gümmer P.

Erziehungen der menschlichen Stimme
Kassel-Basel-London. Bärenreiter

Hofbauer K.

Praxis der chorischen Stimmbildung.
Mainz. Schott

Janev E. e.a.

Koorkunde. Een handleiding voor koordirigenten en
koorzangers. (bewerkt door Jan Pasveer)
Nijkerk. G.F. Callenbach b.v.

Nieland E.

Dirigeren. Elementaire techniek, koordirectie, in-
zingoefeningen.
Harmonia

Rüdiger A.

Stimmbildung im Schulchor (2 delen)
Sikorski

Scheck M.

Koorstemvorming in de praktijk.
Limburg. A.N.Z.

Thomas K.

Lehrbuch der Chorleitung.
Wiesbaden. Breitkopf & Härtel

Van der Vinne K.

In koor: natuurlijk zingen! Een handleiding voor
een goede (koor)zangtechniek.
Amsterdam. Broekmans & Van Poppel b.v.

Van Lieshout S.

Stemvorming met kinderen.
Besteladres: Westenburgstraat 17, 2275 XR Voorburg.

Wilmots J. e.a.

Handboek voor koordirigenten.
Antwerpen. Nederlandse Koorfederatie van het Alge-
meen Nederlands Zangverbond.

B. Lied- en koorbundels

Ars Musica (Band I-V).

Heruitgeven door Gottfried Wolters.
Zürich. Mösel Verlag - Wolfenbüttel

Anthems for Choirs.

Deel 2: Unisono en 2-stemmig.
Deel 3: 3-en meerstemmig.
Edited by Philip Ledger.
Oxford University Press.

Cantus Mundi.

Harmonia

Something to sing

Cambridge University Press.

Weltliche Chormusik der Romantik.

Ed. Musica Budapest.
Kassel - Bärenreiter

Dart T.

Invitation to Madrigals For SATB.
London Stainer & Bell

De Beer W.

Koorboek I.
Antwerpen Halewijnstichting VZW

Defoort A. e.a.

Lied om lied

Brugge De Garve

De Marez Oyens T.

Werken met moderne klanken
Haarlem De Toorts

Dirken H.

Jubilate
Antwerpen Halewijnstichting

Eben P.

Es grünen die Zweige
Ed. Supraphon

Heerkens A.

Tarantella
Wolters-Noordhoff

Kraus E.

Europäische Madrigale. Für gemischte Stimmen III.
Zürich Musikverlag Zum Pelikan

Pelzer K.

Cantemus
Wolfenbüttel Möseler Verlag

Petti G.

Motets for 3 voices Chester Music
London Ed. W. Hansen

Schollaert P. e.a.

Musicerende Jeugdblaadjes
Gentbrugge Musicerende Jeugd

Van der Linden J.

Aloeëtte Liedboek
De Monte N.V.

Van Gemert L.

Zing
Gesto-Bergen Nh

V.D.C.V.

Zangblaadjes
Antwerpen V.D.C.V

Wolters G.

Europa Cantat
Möseler Verlag

Wuytak J.

Choralia
Brussel Schott

Wuytak J.

Humorkristallen
Gentbrugge Musicerende Jeugd

Wuytak J.

Lamelou
Paris A. Leduc

Wuytak J.

Meerstemmig zingen III
Gentbrugge Musicerende Jeugd

C.Vlaamse centra waar koorliteratuur te vinden is

Algemeen Nederlands Zangverbond (A.N.Z.)
Baron Dhanislaan 20b2, 2000 Antwerpen

Vlaamse Federatie voor Jonge Koren (V.F.J.K.)
Heirnislaan 38, 9000 Gent

Muziekconservatoria

Koninklijke Bibliotheek Albertina, Brussel.

B.R.T.N.